

EURIPIDÉS

MEDEIA¹

Úvod.

I.

„Tragoedie Hippolytos jest po“souhlasném úsudku znalců vedle Medeie nejlepším plodem Musy Euripidovy.“ Těmi slovy počíná se úvod v překladě „Hippolyta“ od záhy zemřelého prof. Václ. Bakovského. (Bibl. klasiků řec. a řím. seš. 55.) Dále pak se praví: „Potkáváme se zde ponejprv u tragika řeckého s vylíčením lásky... A vylíčení toto jest psychologicky tak pravdivé a mohutné, že se s účinkem pravým minouti nemůže.“

Opakovali jsme slova Bakovského o Hippolytu, poněvadž stejnou, ne-li vyšší měrou platí o Medeii. I zde máme vylíčení náruživosti nejmocnější ze všech, totiž lásky, jež uražena a opovržena byvši přechází v nezkrocenou nenávist a pomstychtivost, vylíčení tak úchvatné, jako sotva které jiné mezi plody toho básníka, jenž ó τσαγιώτατος od Aristotela jest nazván.

Nežli však o ceně aestheticke tohoto dramatu promluvíme, uvedeme stručný obsah jeho. Události, které ději předcházejí, nehodláme zde vyložit i odkazujeme čtenáře ke spisům, o mythologii řecké jednajícím (na př. Mythol. Saskova, v článku „Argonaute“ str. 170, 2. vyd.)

Jeviště děje jest v Korinthu před domem Medeiiným, zobrazeném na zadní stěně. Vystupuje tedy Medeia i její kojná ze dvéří této zadní stěny; ostatní osoby přicházejí z vnitřku města nebo z přístavu, tedy pravou stranou, levou pak stranou – do ciziny – odchází Aigeus.

V prologu (v. 1–1130) vypravuje chůva Medeiina, kterak Pelias návodem Medeiiným byl od svých dcer usmrcen, Iason pak musil s Medeiou z Iolku prchnouti, i utekl se do Korinthu. Tu po nějakém čase Iason opustiv Medeiu zasnoubil se s dcerou korinthskeho krále Kreonta. Chůva vykládá bol paní své a tuší neštěstí nějaké. Výkřiky bolesti z vnitřku domu zaznívajíc jsou takřka doklady pravdivosti slov chůviných. Prolog ten jest mnohem umělečtěji sdělán, než to bývá obyčejně v kusech Euripidových; není zevnějším přílepkiem, nýbrž souvisí úzce s dějem dramatu.

Po samomluvu chůvině vystupuje pěstoun s dvěma dítkami Medeie, a z rozmluvy těchto sluhů dovidáme se, že má Medeia z rozkazu samého vladaře opustiti Korinthske. Ustrašený pěstoun

¹ Převzato z: Euripidés, *Medeia*, přel. Petr Durdík. Praha 1878 (redakčně upraveno).

odvede dítky, a k nářkům chůviným připojuje sbor paní Korinthských výraz soustrasti své s osudem Medeiiným (Parodos 131-213).

I tato část organicky souvisí s celkem; seznamuje nás s hlavní osobou, s její vášnivou a prudkou myslí, jakož i s okolnostmi, do kterých jednáním Iasonovým se dostala a z nichž není možná bez rázného, neobyčejného skutku vyvážnouti.

Po této exposici – abychom užili výrazu moderní terminologie – vystupuje v prvním epeisodiu (214 až 409) nejprve Medeia. Opanovavši pohnutou mysl svou, klidným hlasem vypravuje sboru o svém neštěstí, žádajíc konečně, aby jejích záměrů neprozradil. Rozhořčenost její však propukne v celé síle, když Kreon přijde jí oznámit, by ihned opustila Korinthsko. Přemáhajíc a přetvařujíc se co nejvíce, vyprosí si konečně Medeia jen den od Kreonta, aby prý mohla náležitě připravit se na útěk. Ale sotva že Kreon odešel, zjevuje Medeia sboru, že jednoho toho dne užiti chce ku pomstě; jen o způsobu a prostředcích, jakými by ji měla provesti, jest na rozpacích. Avšak ničím nedá se od svého úmyslu odvrátiti; nebude-li moci užiti Isti, jest odhodlána mečem zahladiti nepřátelé své. V prvním stasimu (410-445) na to následujícím žaluje chor, že není více u mužův úcty ku právu a posvátným přísahám.

Po té vystupuje Iason (2. epeisodion 446-626), aby se ospravedlnil. I snižuje a zmenšuje dobrodiní, jichž od Medeie se mu dostalo – byla prý jen nástrojem bohyně lásky – zveličuje výhody, – kterých Medeia dosáhla, a líčí svůj nynější skutek tak, jakoby byl měl prospěch a blaho dítek svých na mysli. Konečně nabízí jí podporu svou i poklady. Medeia vyvrací jeho sofistické důvody a odmítá jeho pomoc. Její rozhořčenost dostupuje nestoudností Iasonovou nejvyššího stupně.

V 2. stasimu (627-662) líčí sbor náruživé lásky zhoubnou moc, velebí lásku mírnou a lituje Medeie vyhnané z vlasti.

Následuje 3. epeisodion (663-823). Král Aigeus vracející se od věštírny delfské, kde se tázal, kterak by jsa bezdětek, nabyt dětí, slibuje Medeii ochranu, uteče-li se k němu do Athén. Cítíc se nyní bezpečnou, rozvinuje Medeia sboru záměr svůj. Iasonovi chce na oko dáti za pravdu a smířiti se s ním, a pak manželce nové jeho poslati dary, kterými by zahynula i ona i kdokoli by se jí dotkl. Na to zavraždí prý i děti své, aby Iason za svou nevěru byl zbaven nejen naděje v potomstvo, ale i potomků, které již měl, a tak aby pomsta byla úplná.

Ve 3. stasimu (824-865) velebí chor zem Attickou a předpovídá, že ona vražednice nepohostí; pochybuje též, že bude mítí Medeia odvahy dosti k činu tak hroznému. Však záměru jejímu dobře se daří (4. epeisodion 866-975). Iason dává se oklamati tím snáze, čím mistrněji se Medeia přetvařuje a čím více zlé svědomí jeho přáteli si musí, aby Medeia po dobrém odešla. Doprovází sám dítky s osudnými dary ku dceři králově. Proto ji sbor oplakává (4. stasimon 976-1001), jakož i děti Medeieiny a Medeiu samu.

Po tomto zpěvu (v 5. epeisodiu 1002-1080) přichází paedagog s dětmi zvěstuje, že nová choť Iasonova dary přijala a že dívky mohou zůstat v Korintu. A nyní nastává Medeii nejtěžší úkol: má zavraždit dívky své! Dlouho váhá, dlouho bojuje láska materská s divou pomstychtivostí v jejím srdci, až konečně tato všecken jemnější cit ohluší a udusí. Nežli však Medeia odejde, vypočítává sbor (anapaesty 1081-1115) starosti a trudy stavu manželského, dítkami požehnaného. Zpěv jeho přerušuje posel, nesa děsně věrnou zprávu o bídné smrti Glauky (či Kreusy) a otce jejího Kreonta (6. epeisodion 116-1260). Medeia, vyslechnuvši tu zvěst, kvapí do domu, aby dílo dokonala. Chor (v 5. stasimu 1251-1292) volá k bohům, aby překazili ten strašný čin, a hrozí Medeii kletbou. V tom zaznívají z domu výkřiky a úpění chlapců. Paní sboru rády by chlapcům pomohly, ale nemají dosti síly a odvahy k tomu; i klnou matce ukrutné, spomínajíce jediného jim známého příkladu, že matka (Ino) zavraždila dívky své, jakož i nesčíslných útrap, způsobených láskou. Přikvačí (Exodos 1293 až do konce) Iason, aby chránil svých dětí přede mstou příbuzných králových. Když se doví od sboru, co se tu právě stalo, chce vrazit do domu, aby Medeiu ztrestal. Ta však objeví se nad hlavami přítomných osob, jedouc na voze od draků taženém, daru to Heliově, majíc u sebe mrtvoly obou dětí; posmívá se Iasonovi a kochá se v jeho bolu, že až zapomíná na vlastní zármutek, ze smrti dítek pochodící. Mrtvoly mu vydati nechce, nýbrž sama je pochovati hodlá v háji bohyně Hery. – V posledních několika verších (anapaestických, 1389-1419) dorážejí na sebe Medeia a Iason velmi prudkými slovy, až konečně Medeia zmizí, provázena jsouc kletbou Iasonovou. Krátkou úvahou sboru, jejíž myšlenka jest: „Člověk míní, bůh mění“, končí se drama.

II.

Hlavní osobou tragoedie naší jest, jak z obsahu patrně, Medeia Jest to žena plná odvahy, rázná, prudká, pomsty chtivá. Obětovala kdysi Iasonovi vlast i rodinu svou, a všeho se zřekla z lásky k němu; ký div, že byvši od něho sklamána právě tak ho nenávidí, jako ho dříve milovala! Jako tenkrát lásce, tak nyní vše jest odhodlána obětovati pomstě své. Jsouc však žena netroufá si vystoupiti přímo a bez okolků proti němu a jeho přátelům – ač i toho by konečně se byla odvážila, kdyby nebylo jiné pomoci (391 n.) –, nýbrž utíká se ke lsti, přetvářce a úkladům. A v tom je pravá mistryně. Všechno její myšlení za jedním cílem se nese – pomstiti se, a snaze té úplně se podrobuje bystrý její rozum, celá její duše. Jest to náruživost v nejvyšším svém vznětu. Dožene Medeiu až k nejděsnějšímu skutku, ke vraždě vlastních dítek, a my cítíme a chápeme, proč tak státi se musilo, dle zákonů psychologických. Snad jiná žena by nebyla se odhodlala k činu tak hroznému, však Medeia je z těch „silných“. Kéž zhyne Iason i celý ten rod! – toť její nejrůdnější přání (sr. v. 112

n.), a děti, jež vraždí, jsou Iasonovy. Ta jest pravá příčina vraždy, ne že by se bála, aby od nepřátel nebyly trýzněny a zabity (sr. 1060); tento důvod nic více není než „sofistika náruživosti“. Byť pak sebe více líto nám bylo dítek nevinných, my pochopujeme, ač neschvalujeme, jednání Medeiino. Upříti ovšem nelze, že lépe by bylo posloužilo se tragičnosti dramatu, kdyby Medeia byla též zahynula – avšak to byla by tak veliká změna báje (dle níž Medeia dále žila v Athénách), že ani Euripides, jinak velmi smělý v přetvořování báji, dovoliti by si jí nemohl. Než nehledě k této zevnější okolnosti, uznati třeba, že smrt dítek byla nutná, aby náruživost v celé své možné síle vynikla. (Sr. v. 1079 n.: ζυμός δέ χξείδδων τών μών βουλευμάτων όδτιςμεγίδτων αίτιος χαχών βξοτοίξ) Dejme ty děti do vozu dračího k Medeii prchající Sivé, a celé drama ztratí ze své působivosti, bude chabým. Ostatně toho vozu ani třeba nebylo, a Medeia ho ani neočekávala, přišelť v poslední chvíli, náhle, pravý to „deus ex machina“.

Kdyby cos takového byla Medeia tušila, nebyla by si zamluvila u Aigea útulek. Aigeus totiž přišel o něco dříve do Korinthu náhodou – šťastnou pro Medeiu, ale nešťastnou pro drama, jakož vytkl již Aristoteles; neboť náhoda ve vážném dramate místa míti nemá, nýbrž čin, jednání.

Velmi žalostná postava jest Iason. Je to vzor pro muže, jakými býti nemají. Věrolomnost (sr. v. 84 a 495), nečitelnost k manželce a dětem (sr. 74 n., 88), proľhanost, nevděčnost (32 a 33), úskočnost (559 a 586) – to jsou jeho vlastnosti. A k tomu ke všemu není ani dost prohnaný a chytrý: Istitivým slovům Medeiiným uvěří příliš rychle, a netuše přetvářky sám se ochotně propůjčuje za nástroj vlastní záhuby. Mnohem povážlivější je starý Kreon; dlouho je na rozpacích, má-li Medeiu ještě jeden den nechat ve své zemi, a jen stěží konečně svoluje, útrpností jsa hnut. Také Iason jeví po vraždě dětí útrpnost a cit otcovský – avšak jakého otřesení mysli bylo třeba, než se v něm hnulo srdce!

Zbývá ještě objasniti několika slovy postavení choru v naší tragoedii. Bylo mu vytýkáno, že prý se chová velmi netečně k neštěstí, které hrozí domácímu rodu královskému, ano že ještě Medeiu podporuje; a moha prý zameziti nebo překaziti vraždu dítek, nečiní toho. Naproti tomu sluší povážiti, že chor řeckých tragoedií, zejména u Euripida, do děje nezasáhá, nýbrž jen své mínění projevuje; buďť totiž vyslovuje city a myšlenky, jaké asi v posluchačstvu se rodily („ideální divák“), buďť slouží básníkovi k tomu, aby v divácích budil a připravoval takovou náladu mysli, jaké si básník v jednotlivých scénách přál. Tak i náš chor; není jednající, nýbrž pozorující „osobou“, a nepokročí nikdy dále než k úvaze a radě, tu povzbuzuje, tu zrazuje. I není divu, že snáší se s Medeiou, jež doznala takového příkoří, v tom, aby se pomstila, a neprozrazuje její úmyslů – vždyť jsou to ženy, a byly by podlé všeho podobně jednaly, kdyby se octly ve stejných okolnostech. Ale zavražditi děti – totě přes příliš, toho hledí Medeii zabrániti, ač ovšem jen slovy.

Že pak chor u Euripida málokdy se povznese k poetické výši i k formální dokonalosti Aischylově neb Sofokleově, a že zpěvy jeho často jen velmi volně s dějem souvisí, netřeba zvláště

připomínati. Co se však týče naší tragoedie, jsou zpěvy ty v metrické části mnohem uměleji a pečlivěji provedeny, než v jiných dramatech téhož básníka, ale souvislost s udalostmi ne všude dost patrna, obsah jich ne vždy dost případný.

III.

Euripidova Medeia byla za starých časů dramatem velmi oblíbeným a slavným; umělcům a básníkům pozdějším poskytovala hojně látky k uměleckým plodům. Tak již za Euripida (a podle Dikaiarchova mínění před ním) napsal básník Neofron Medeiu; později Euripides mladší, Dikaiogenes, Karkinos a j. Do latiny přeložil ji Ennius a zpracoval Ovidius, jehožto dílo velmi od starých se chválí; dále Curiatius Maternus, Lucanus a Seneca, jehožto tragoedie – ne valně zdařilá – se zachovala, a zvláště francouzským spisovatelům (Corneille, Longepierre, Legouvé) vzorem byla. V literatuře německé nejznámější jsou Klingerova a Grillparzerova Medeia) Z vyobrazení nejslavnější bylo Timomacha Byzantského. Zachovalo se mnoho epigrammů je opěvujících.

Provozována byla Medeia Euripidova poprvé roku 431., tedy na počátku války peloponneské. Euripidovi dostalo se třetí ceny (první obdržel Euforion, druhou Sofokles), což neznamena o mnoho méně, nežli že básník náš propadl. Však nebyl to tento kus sám o sobě, jenž byl zavržen; závodili zajisté básníci čtyřmi kusy, tak zvanou tetralogií, tak že Medeia sdílela osud dramatu s ní sloučených, jak se zdá méně podařených. Jména těchto dramat jsou: Filoktetés, Diktys a satyrská hra Eristai (ženci).

OSOBY.

Iason, syn Aisonův.

Medeia, manželka jeho, dcera Aietova.

Dva malí chlapci Iasonovi a Medeini.

Chůva Medeina.

Vychovatel dětí Iasonových.

Chor žen korinthských.

Kreon, král korinthský.

Aigeus, král athénský.

Posel z družiny Iasonovy.

Děj se koná před domem Medeiiným v Korinthu.

Prologos.

Chůva.: Kéž nikdy Argo nebyla by prolétla
skrz Symplegady tmavé k zemi kolchické,
ni v Pelijských se lesích nebyl skácel kdys
smrk podťatý, ni vesel zástup statečných
se mužů chopil, kteří zlaté přinesli
jsou Peliovi rouno; Medeia by as,
má paní, k baštám nepřiplula Iolckým,
jsouc k Iasonu láskou jata šílenou,
ni děvy Peliovy k vraždě otcově
by nesvedla, a nebyla by v Korinthsku
se usadila s mužem, s dětmi, – milá sic
jsouc občanům té země, k nimž se utekla,
i sama ve všem Iasonu po vůli;
což největší jest věru blaženství, když muž
a žena různým nedělí se smýšlením.
Teď vše je nevraživo, choro nejdražší;
neb zradiv dítky svoje i mou vládkyni,
Iason hoví sobě v loži královském,
dceř pojav Kreontovu, jenž zde vladařem.
A přeneš'astná Medeia, tak znectěná.
se s křikem přísah dovolává, pravicí
též daných slibů, bohy berouc za svědky,
jak špatné došla Iasonem odměny.
Tu leží, bez pokrmu, pohřížena v žal,
a po celou se dobu v slzách rozplývá,
co urážky té od manžela doznala,
ni vzhledajíc ni odvracujíc od země
svůj obličej; jak skála nebo bití vln
svých přátel vlídné domluvy teď poslouchá;
leč někdy šiji otočivši bělostnou,

jen tiše oplakává otce drahého,
a vlast a domovinu, které zradivši
sem přišla s mužem, jenž jí nyní pohrdá.
Teď z vlastních nehod ubohá již poznala,
co jest to, nepozbyti země otcovské.
Má děti v záští, neblažít' ji pohled jich,
a bojím se, by nesmyslila zlého cos;
je kruté mysli, aniž snese to, by kdos
jí ublížil; vždyť já ji znám, i děším se,
[by nabroušený v ňadra nevrazila meč,
v dům tiše vejdouc, kde se lože prostírá,
neb vladaře by nezabila s ženichem,
a pak tím větších na se nesvolala zlot;]
jeť hrozná, tak že, kdo by s ní se pustil v boj,
ne snadně odnese si věnec vítězný.
Než tu již děti vracejí se z rejdiště,
nic netušíce o matčině soužení;
neb mladá mysl nemiluje zármutku.

Vychovatel (vystoupí): Ty staré
příslušenstvo domu paní mé!
Co stojíš zde tak o samotě před vraty,
a sama sobě nářky vedeš žalostné?
Jak mohla paní tvoje zůstat' bez tebe?

Chůva.: Iasonových dětí starý pěstoune!
vždyť' řádným sluhům, pány jejich nehody
kdy stihnou, bolest zachvacuje útroby.
Můj zajisté se zármutek již zmohl tak,
že pojala mě touha, zemi, nebesům
zde před domem své paní osud vyprávět.

Vychovatel.: Což ještě nepřestává nešťastnice lkát?

Chůva.: Tys bloud! Jeť teprv na počátku útrapy.

Vychovatel.: Ó bláhová! – ač smí-li takto o pánech
se mluvit – o pohromách neví o nových.

Chůva.: Co jest, o starče? Netaj se s tím přede mnou!

Vychovatel.: Nic; líto mi i toho, co jsem dříve děl.

Chůva.: Nic, při bradě tvé! spoluslužce neskrývej.
Vždyť, je-li třeba, mlčet budu o tom všem.

Vychovatel.: Já slyšel kohos, sám jsa nepozorován,
k vrhcábům přišed, tam kde z lidu nejstarší
si hová, u posvátné vody Peirenské,
an vyprávěl, že děti tyto z Korinthska
i s matkou hodlá vypudit pán země té,
sám Kreon Nevím ovšem, je-li pravdiva
ta pověst, ale přál bych si, by nebyla.

Chůva.: A dopustil by Iason, by synové
tak trpěli, byť s matkou jich byl v různici?

Vychovatel.: Vždyť stará láska ustupuje před novou,
a není víc on domu tomu přítelem.

Chůva.: Nuž veta po nás, nové-li zlo k starému
se přihrne, než toto vyčerpáno jest.

Vychovatel.: Však ty to sobě ponechej a ticha buď,
neb není čas, by zvěděla to paní tvá.

Chůva (k dětem).: Ó slyšíte, jak chová se k vám otec váš?
Necht' zhyne – avšak nikoli! vždyť pán jest můj.
Než v nevěře jest ku přátelům postižen.

Vychovatel.: Kdo na světě jest jiný? Nyní poznáváš,
že víc než bližní sebe každý miluje,
ten slušně, onen za ziskem se honě jen,
když tyto zavrhuje otec pro sňatek?

Chůva.: Ted' bude nejlíp, děti, jíti do domu.
Ty pak je o samotě drž co nejvíce,
a blízko k matce rozhněvané nevod' jich.
Ját' shlédla juž, jak oko na ně upřela,
jak by co spáchat dychtila. A její hněv
dřív neztiší se, než-li koho zachvátí;
však nepřátele postihniž, ne přátele.

Medeia (uvnitř domu).: Ach! ach!
nešťastnice! tvá muka nesčetná!
Běda, jak se zbavit' bídneho žití?

Chůva.: Tu slyšíte to, mé milené děti! máť
zmítá se bolem, zmítá vášní.
Odtud spějtež jen rychle domů,
nepřiblížte se k ní, a z očí jděte jí,
odstupte podál! ó střežte se jí:
divoká, zlostnáť, od přírody zlá,
mysli urputné.
Jděte ted', spějtež jen rychle domů!
(Vychovatel odejde s dětmi do domu.)
Zřejmoť, že se mrak zdvih' nářku a slz,
a že záhy se žár jeho roznítí,
an vzrůstá hněv. Co pak as vykoná
vysoký duch ten, mysl nezkrocená,
nezvyklou strast utrpěvši?

Medeia.: Ach! ach!
Veliká trýzeň, veliká muka má!
Ó proklínám bídne ženy plod,

děti, vás! Necht' vás i celý rod váš
i s otem zlá záhuba chvátí.

Chůva.: Běda nám! běda nám! ach nešťastná!
Zdali hřích to dětí, co otec vykonal?
Nevražít proč chceš na nevinné? – Ach!
děti, jak tmu! což vás očekává?
Vladařův mysl jak jest ukrutná!
Nedadouce se vést, zvyklí panovat,
nesnadno jenom hněv potlačují.
Proto já rovnost nade všechno cením,
i nežádám žít v nádheře velké,
jen stáří mé buď bez trampot.
Neboť už jménem pouhým mírnost
cti dochází vši, a je největších
lidu výhod zdroj. Přes míru co jest,
žádného nemůž dát úspěchu nám,
ale v záhubu dům řítí jistou,
když bůh nějaký se rozlítí.

Parodos.

Chor (vstupuje do orchestry).: Slyšelyť výkřik, slyšelyť jsme
povyk té nešťastné.
Ještě zuří žena z Kolchidy. Matko stará, mluv!
neb proniká křik a pláč veliký k veřejům
tamo z komnaty;
srdce mi rvou v těle, ó ženo, té rodiny vzdechy,
neboť mám ji v lásce velké.

Chůva.: Rod ten zánik' už; ni památky po něm.
Neboť on si hová v loži královském,
ona v komnatě své hyne zármutkem,

nebohá ta paní, a nižádný druh
netěší slovy jí vlídnými.

Medeia.: Ach! ach!

Oheň ať s nebe v mou udeří bídnou
hlavu. Což mi život můž poskytnout?
Jen smrt, jen smrt jest touhou mou,
s životem by se trud můj skončil.

Chor.: Ó Zeve! se sluncem země, slyšíš,
jak bolný vzdech té nešťastné
z vnitř zavznívá?
Proč lůžko opuštěné své
tak zoufale oplakáváš?
Kvapný smrti krok vše končí;
jí nic ty si nepřej.
Jestli muž k nové
tvůj ženě svým lne srdcem,
zlostí proto pláti nechtěj;
Zeus sám tobě právo zjedná; jen příliš
nelkej nad chotě svého jednáním.

Medeia.: Veliká Themí slyš! slyš i Artemi ctná!
Vizte, co snáším! ač přísaha s mým
vázala mne mužem přeslavná, s tím
prokletým. Ó kéž bych spatřila jej
a nevěstu novou v domě jich vlastním
zdrčené za drzý, ježž spáchali, čin.
Můj ote! otčino! jež opustila jsem,
zahubivši svojí brata mrzce rukou.

Chůva.: Zda slyšíte, co dí? jak Themidu volá,
záštitu přísah, Dia, jenžto slibův
ochráncem být se pokládá?
Nezdá se, že jen skrovným hukotem

by vybouřila zlost se paní mé.

Chor.: Kéž z domu ven, sem k nám vystoupí,
kéž hlasných slov, přátelských zvuk
zavzní až k ní!

Pak snad by se zlosti těžké,
pak snad vzdoru mohla spustit'.

Má nikdy nemá se přízeň
přátel vzdalovat mých.

Nuž ty vejdi tam,
sem ji přiveď z obydlí;
zvěstuj, že milá je nám všem.

Pospěš, nežli svým co spáchá příbuzným;
vždyť zmítá velikým se zármutkem.

Chůva.: Učiním to; tuším však darmo že jí
budu domlouvát,

však přec přičinit se ti k vůli hodlám,
ač jak lvíce, jež má mláďata, hled
zuřivý na své služky upírá,
blíží-li se k ní s nějakou zvěstí.

Lid dávných dob že nejapný byl,
a pranic moudrý, řka to pravdu jsi děl,

jenž k radovánkám popěvky libé
i k hodům veselým skládat nelenil,
aby rozkoše zvuk život oslazoval:

a mnohostrannou hudbou nedověď
ani písni trůd trpký utišit

a bolest žádný, z nichž zkáza i smrt
pochodí, a celé rody vyvracují.

Vždyť písňemi přec hoře léčiti dá
se lidí; kde je však hodování, kvas,
proč k jáсотu má se napínati hlas?

Bohaté hody juž samy zábavy dost
nám poskytují a pochoutek.

(Odejde.)

Chor.: Vzdýchání a nářek, úpění slyším;
to hlasitě žaluje ta ubohá,
že choť její zradu spáchal ohavnou;
Themidu, přísah ochranitelku,
vzývá za křivdy pomstění;
tať ji zavedla
v Hellady kraj daleký
po moři v noci, po vlnách slaných,
přes průliv beze konce.

Epeisodion I.

Medeia (vystoupí z domu): Ó Korint'anky milé! z domu
vyšla jsem, bych ušla hany. Nevšimavých mnoho jsem já lidí sama viděla a o jiných
jen slyšela: ti z hrdosti že nechtěli
hnout nohou, zlou si pověst získali i smích.
Neb není spraved'nosti v očích člověka,
jenž dřív než nitro kohos zevrub vyskoumal,
jej tupí spatře, aniž křivdu utrpěl.
Mát' cizinec se obci zcela podvolit;
však občan též je hany hoden, svévolně
jenž druhům protiví se myslí surovou.
Ta událost mé srdce nepředvídaná
div nezdrtila. Veta po všem; života
juž půvabu se vzdávám, toužíc zemřítí.
Neb ten, jenž vším byl pro mne – ach! to dobře
vím – můj manžel, z lidí nejhorším se objevil.
Ze všechněch tvorů dýšících a rozumných
jsme my, my ženy, nejbídnější na světě.
My nejprv za hromadu peněz musíme

si koupit chotě, a ten pánem našeho
se stane těla: horšího co můž se stát?
Tu nejvíc na tom záleží, zda špatný jest
či řádný. Neboť dát se rozvest – potupno,
a nabídnutí zamítnouti – nemožno.
Pak uvedena v nové zákony a mrav,
být musí, jsouc v tom nezkušena, věštkyní,
as jakých člověk vlastností jest její choť.
A jest-li že se šťastně nám to vydaří
a máme chotě, s nímžto snesitelné jho,
toť život pěkný; ne-li, nezbyvá než smrt.
Muž, kdykoli má doma jakous mrzutost,
pryč odejda se pozbavuje žalosti
buď u druha neb společníků veselých;
však nám vždy k jedné duši zírat souzeno.
I říkají, že klidně, bez nebezpečí
my doma žijem, kdežto muž jde do boje:
ti bláhoví! jáť v bitvy vřavu raději
chci třikrát přijít, nežli jednou porodit.
Však osud tvůj jest jiný zajisté než můj.
Zde vlast je tvoje rodná i dům otcovský,
máš vše, co blaží život, máš i přátele;
mně opuštěné, bez vlasti, se příkoří
tu děje od manžela, jenžto z ciziny
mne unes; nemám matky, bratra, přítele
ni jednoho, bych z toho víru vyvázla.
Jen jednoho si tedy, drahá, vyžádám:
bys, nastrojím-li ouklad, léčku nějakou,
by choť můj za zlé skutky své vzal náhradu,
i ten, jenž dal mu dcera svou, i nevěsta,
bys mlčela; neb žena ve všem bázlivá
a beze síly, trne, jak jen spatří meč:
když však se lože zneuctí jí manželské,
pak není jiná mysl krvolačnější.

Chor.: To učiním; neb spravedlivou vykonáš
ty pomstu. Nedivím se, že tak naříkáš.
Než viz! tu právě Kreon, této země pán,
se blíží, zvěstovatel nových obmyslů.
(Vystoupí Kreon s družinou)

Kreon.: Slyš, chmurnohledá, jež se vzpíráš manželů!
Já tobě kážu, Medeio, bys tuto zem
jak psanec opustila s dětma oběma
a neváhala; neb se o to postarám
já sám a neodejdu odtud domů dřív,
než za hranice země své tě vypravím.

Medeia.: Ó běda! po mně, přeneš'astné, veta jest.
Neb nepřátelé všechna lana napjali,
a není možná vyváznouti z tísně té.
Než ač se křivda děje mně, chci ptát se přec,
proč ze země, o Kreonte, mne vyháníš?

Kreon.: áť bojím se – nic netřeba tu okolků –
že dceři hoře chystáš nezhojitelné.
Mé obavě ne jedna nasvědčuje věc.
Tys chytrá od přírody, znalá oukladů,
a trápí tě, že manželů jsi zbavena.
Těž vyhrožuješ, jak mne jistá došla zvěst,
že ucítí i tchán i ženich s nevěstou
tvou ruku; té se stříci musím, dokud čas.
I lépe nyní na se uvalit tvůj hněv,
než obměkčit se dáti a pak naříkat.

Medeia.: Ach! ach!
Ne poprvé teď, nýbrž často, Kreonte,
mně uškodila pověst má a velký žal
mi způsobila. Rozumný muž dítky své
dát nikdy nemá příliš cvičit v moudrosti.

Neb nejen, že se nečinnost jim vytýká,
i občanův je stihá závist neblahá.
Neb hlupcům-li věc řekneš novou, rozumnou,
ne moudrým, nýbrž daremným se budeš zdát.
A vynikneš-li nad ty, kteří zvláštního
mní něco vědět, budeš všechněm odporným.
Já sama s týmže potkala se osudem;
neb moudrá jsouc jsem v nenávisti u jedněch,
těm krotké zdám se mysli být, těm naopak,
a příkrá těm; a nejsem moudrá přespříliš.
Ty pak se bojíš, že ti něčím ublížím?
Já nejsem s to – ó nestrachuj se, Kreonte! –
bych proti samovládcům prohřešila se.
Neb čím jsi ty mi ukřivdil? Tys dceru svou
vdal za toho, jenž líbil se ti. Manžela
však nenávidím; ty jsi jednal rozumně.
A proto přeju tobě, bys se dobře měl.
Jen žeňte se a buďte šťastni, v zemi té
však nechte mne; neb ač se křivda stala mně,
chci mlčet, poddávajíc vám se, mocnějším.

Kreon.: Tvá lahodí řeč sluchu; mne však jímá strach,
že v duchu něco zlého kuješ proti mně;
i méně tobě důvěřuju, než-li dřív.
Neb ženy prchlé nebo muže zlostného
snáz než-li tichošlápka možno stříci se.
Nuž klid' se rychle odtud! nemluv na plano!
Neb pevnýť úmysl můj; není v moci tvé,
bys zůstala zde, jsouc mně nejvýš protivná.

Medeia.: Tvých při kolenou, skrze dceru snoubenou –

Kreon.: To plýtváš slovy! Nepřemluvíš nikdy mne.

Medeia.: Což chceš mne vyhnat? nechceš nic mých proseb

dbát?

Kreon.: Vždyť nemiluju tebe více než rod svůj.

Medeia.: Ó vlasti! jak teď vroucně na tě spomínám!

Kreon.: Mně v skutku kromě dětí vlast je nejdražší.

Medeia.: Ó žel! jak láska zhoubná lidem smrtelným!

Kreon.: Dle toho, jak je komu, trvám, souzeno.

Medeia.: Ó Zeve! Vzpomeň na původce strastí mých!

Kreon.: Pryč, šílená! a toho zbav mě soužení.

Medeia.: Já soužení mám, aniž toužím po novém.

Kreon.: Hned sluhy svými odtud odvesti tě dám.

Medeia.: Jen to ne! Snažně prosím tě, ó Kreonte —,

Kreon.: Ty pokoje, ó ženo, nedáš, jak se zdá.

Medeia.: Já odejdu; ne za to jsem tě prosila.

Kreon.: Co dotíráš tak, aniž země opouštíš?

Medeia.: Jen jeden den mi dovol ještě zůstatí,

a vypátrati způsob, kterak na cestu

se dát, a dětem útulek, když otec sám

nic nedbá, aby synům svým jej opatřil.

Ó smiluj se! i ty jsi otec rodiny,

i slušno, abys k dítkám svým byl laskavým.

Ne o sebe, až na útěk se dám, mám strach,

než jich mi líto, postižených neštěstím.

Kreon.: Má mysl není pánovitá; přemnohou
jsem škodu pro svou shovívavost utrpěl.

I nyní vím, že pochybím, ó ženštino,
a přece staň se tobě po vůli; však věz:
Dne nového-li tebe boží pochodeň
i děti spatří uvnitř hranic země té,
zemřeš! Ta slova neklamná jsem pověděl.
[Však nyní jeden, třeba-li, tu zůstaň den;
neb nebojím se, že co spácháš hrozného.]
(Odejde.)

Chor.: Ženo nešťastná!
ó žel! běda tvých strastí velikých!
kam se obrátíš? kde že přítele máš?
zda která tebe zem, zda cizí tebe dům
přijme ochranný?
ó, jak tě u vír pohrom bezedný, Medeio, uvrh' nějaký bůh!

Medeia.: Strast se všech stran mne tísní, kdož to popřít
můž? Však že by byl již všemu konec, nemnětež.
Teď tuhá šrůtka čeká novomanželů,
a nemalá těch svízels, kdo je snoubili.
Či myslíš, že bych lichotila Kreontu,
bych nehledala zisku? zrady nekula?
I úst bych byla šetřila i rukou svých.
Tak daleko však dospěl jeho nerozum,
že, ačkoli moh' zvrátit moje záměry
a ze země mne vyhnat, tento ponechal
mně den, v němž ze svých nepřátel tři zahubím,
i s dcerou otce, manžela pak zavraždíc.
I mnohé majíc pro ně smrti způsoby,
jsem na rozpacích, kterého se chopiti,
ó družky! zdaž mám podpálit dům nevěstin?

či nabroušený v ňadra vraziti mám meč,
v dům tiše vejduc, kde se lože prostírá?
Však jednoho se lekám: lapí-li mne pak,
až překročím práh domu s chytrou nástrahou,
svou smrtí budu nepřátelům na posměch.
Jeť nejlíp přímou cestou jít, jíž nejvíce
jsem znalá: jedem se světa je sprovodím.
Budiž!
A což až zemrou? Které město přijme mne?
Kdo útočiště, bezpečného obydlí
mně dopřeje a spasí život cizinky?
Ach nikdo! Počkám tedy ještě krátký čas,
a zjeví-li se kdesi tvrz mi ochranná,
hned vraždu lstivě vykonám a v tichosti;
však mne-li bez pomoci osud vyhátní,
byť život mne to stálo, meče chopím se
a zavraždím je s odvážností zuřivou.
Neb při Hekatě, mocné paní, kterou ctím
co nejvíce, vždy věrné spomocnici mé,
jež v koutech krbu mého sídlí: nikdo z nich
se nesmí, že mé ranil srdce, radovat.
Já trpký jim a děsný sňatek vystrojím,
i ztrpčím příbuzenství jim a útěk svůj.
Nuž chutě k dílu! nešetři svých umění,
ó Medeio! a chytře léčky vymýšlej.
Měj k hroznému se dílu! Teď jen srdnatost!
Což nevidíš, jak trpíš? Nesmíš utržit
si Sisyfovců, ženy Iasona smích,
ty, vznešeného otce, Slunce potomku!
Tys zkušená! – (k choru:) a nad to rodem ženy jsme,
sic neobratné ve šlechetném jednání,
však všeho zlého velechytré strůjkyně.

I. Stasimon.

Chor.: Opět k pramenům vody posvátných tekou řek,
právo teď, teď všechno převráceno jest.

Lstné muži záměry teď v srdcích kujou,
nedbati přísah uvykli.

Náš život slavným bude zván; naše tak
zvrátí se pověst.

Pohlaví ženskému vzchází sláva, čest;
víc o ženách věci zlé hlásat nemá zlolajník.

Zpívat nebudou starodávných Musy pěvců
víc o ženské lásce, že jest klamavá.

Ó že neposkyt' i nám ten dar bohův,
zpívat i básniti písňě,

Foibos, úvodčí zpěvu! zavzněla má
píseň by hlasná,

rod mužů líčíc; a dlouhý věk by dost
nám mohl zvěstovat o skutcích mužův
i ženštin.

Ty odplulas' pryč z domu náhle otců,
– láska ovládla rozum – ty prolétla branou jsi
mořských dvou skal: ve cizí nyní
bydlíš zemi, lůžko prázdné
máš; bez muže, ach! musíš žít,
a zem, nebohá, opustíš
psanec jako nectný.

Ku přísahám úcta mizí, aniž stud
v Helladě více bydlí veliké; do Olympu vzlétnul.

Otcův tě nepřijme dům,
nešťastnice, bys vyváznout
z trampot mohla; vloudilat' v tvé
se lůžko jiná a dům tvůj
ta králka ovládá.

(Vystoupí Iason)

Epeisodion II.

Iason.: Ne nyní teprv spatřil jsem, než často juž,
jak vášeň nezkrocená ohromné jest zlo.

Neb tys v té zemi mohla bydlit bezpečně,
jen kdybys poddala se vůli mocnějších;
teď pro řeč pošetilou jest ti odtud jít.

Já toho pranic nedbám; hlásat nepřestaň,
že ze všech mužů nejšpatnější Iason.

Však za to, co jsi vyřkla proti vládnoucím,
že vyhnanství jen trest tvůj, za zisk pokládej.

Já ovšem krále rozhněvaného jsem zlost
vždy krotil, přeje sobě, bys tu zůstala;
však ty v své šílenosti vždycky mluvilas‘
zle o vládcích, a proto je ti odtud jít.

A přec ni takto nezříkám se přátel svých,
i přicházím, jsa o tvé blaho starostliv,
bys do ciziny s dětmi nešla bez jmění,
a nouze nepoznala; mnohý s vyhnanstvím
je spojen trud. Neb ač mne v nenávisti máš,
přec nemohl bych nepřítelem tobě být.

Medeia.: Ó bídňíku! – jen takto mohu oslovit
tě pro chování, muže zcela nehodné –
tys přišel ke mně, ua nejvýš jsa odporný
mně, bohům, všemu pokolení lidskému?
To věru není odvaha ni srdnatost,
když škůdce přátel směle pohlíží jim v tvář,
než neřest z lidských neřestí všech největší
je nestoudnost. Však dobře, že jsi přišel sem.
Neb vyčtu-li ti mrzkost tvoji, odlehčím
já srdci svému, tobě duši zkormoutím.
Nuž od prvního mluvit počnu počátku.

Já spasila tě; dosvědčí to Helleni,
co s tebou na týž koráb Argo vstoupili,
když vyslán byls, by býky oheň soptící
jhem skrotě smrtonosné sémě rozsíval.
A draka usmrtivši, jenžto k ochraně,
jsa beze spaní, kolem rouna zlatého
byl stočen, jak svit spásy pro tě vzešla jsem.
Pak sama otce zradivši i domov svůj,
jsem přišla s tebou v Iolk, město Pelijské,
jsouc více láskou vedena než rozumem;
a Pelioivny k vraždě otce krvavé
jsem povzbudila, bázně pak tě sprostila.
A za ta dobrodiní, z mužův nejhorší,
jsi zradil nás a novou pojal manželku,
ač maje děti; neb kdybys byl bezdětný,
lze bylo by ti odpustit ten lásky vznět.
Ta tam jest víra přísah, aniž zřejmo mi,
zda myslíš, bozi staří že víc nevládnou,
či že má nyní lidstvo nové zákony,
když směle zrušil danou mně jsi přísahu.
Žel pravice mé, kterou často uchopil,
a kolenou, jež mnohokráte objímal
ten pokrytec, a zklamal pak mé naděje.
Nuž pohovořím s tebou jako s přítelem,
ač od tebe – co očekávám dobrého?
však otázkami líp tvou mrzkost odhalím.
Kam teď se obrátiti mám? Zda v otcův dům
a do vlasti, jež pro tebe jsem zradila?
Či k Pelioivnám ubohým? Ty pěkně by
mne uvítaly, jimž jsem otce zabila.
Tak věc se má; své přátele jsem v domově
si rozhněvala; tobě k vůli škodíc pak,
jimž neměla jsem, mnohé nepřátele mám.
Ty tedy za to v Helladě mne před mnohou
jsi oblažil; mámt' já to úcty hodného

a obdivu, já nešťastnice, manžela,
když do ciziny ubírám se, vyhnaná,
jsouc beze přátel, s dětmi samajediná,
a krásnou čest to dělá novomanželu,
že děti i tvá spasitelka žebrat jdou.
O Zeve! proč jsi známky lidem zřejmé dal,
dle nichž by rozeznali zlato nepravé,
však podle čeho poznal by se člověk zlý,
znak žádný tělu není od přírody vryt?

Chor.: Hněv hrozný, nezkrotitelný se rozmáhá,
když rozpoutá se sváda mezi přáteli.

Iason.: Ne špatným musím řečníkem být, jak se zdá,
než jako bdělý kormidelník na lodi
vše napjat' plachet okraje, bych unikl,
ó ženo, jízlivého tvého jazyka.
Kdež ty své služby zveličuješ přespříliš,
mním já, že Kypris plavby mojí z lidí všech
i z bohův byla ochránkyně jediná.
Máš bystrý rozum, ale odporno ti jest,
ten slyšet důkaz, Eros že tě přinutil,
tě šípem střeliv nechybným, mne zachránit'.
Leč nebudu to do podrobná vykládat'.
Jak mně jsi koliv prospěla, můj tobě dík!
Však větší dobrodiní obdrželas ty,
než mně jsi prokázala, jakož povím hned.
Neb předně v řecké místo v zemi barbarské
teď obýváš, a o právu jsi zvěděla
a zákonech, jež brání skutkům násilným.
A Hellenové pro moudrost tě velebí;
však v nejzazších těch kdybys světa končinách
se kryla, zmínky nebylo by o tobě.
Ját' ani zlata hojně míti nechtěl bych,
ni krásnější než Orfeus píseň zaspívat'

kdyby mi slavný život nebyl údělem.
Jen tolik o zásluhách mých buď řečeno;
vždyť ty jsi sporu původem! – Že dále pak
jsi pro sňatek mně lála s dcerou královou,
chci dokázat' ti, nejen že jsem moudrý byl.
než ctnostný též, a dále přítel veliký
i tvůj i dětí našich; jenom ticha buď!
Když z Iolku jsem přesídlil se v tuto zem,
jsa nesčetnými svízelemi sprovázen,
zda mohlo větší štěstí se mi namanout',
mně psanci, než, že dceř jsem pojal královskou?
ne, jizlivá! že k loži tvému nechut' mám.
ni, že jsem touhou k nové ženě uchvácen,
ni chtěje množstvím dítek s někým závodit',
– jsem s těmi, jež se zrodily nám, spokojen –
než proto nejvíc, bychom mohli dobře žít',
a nedostatku neměli, jsa přesvědčen,
že před chud'asem každý přítel utíká;
bych dítky slušně dle jich rodu vchoval,
a dada nové bratry jim je postavil
těm na roveň, a spoje rod svůj s královským
byl šťasten. Tobě nových dětí netřeba,
a já chci těm, co žijou, těmi prospěti,
jež budu mít'. Zda se zlou jsem se potázal?
To ani ty bys neřekla, by žárlivost'
tě nehryzla. Než jste vy, ženy! takové:
jste šťastny, netknuta-li práva manželská;
však nějaká když lože potká nehoda,
hned dobro máte za zlo, převráceno zdá
se vám vše být'. I měly by se odjinud
nám lidem rodit' děti, a žen pohlaví
by mělo nebýt'; nebylot' by v světě zla.

Chor.: Tys pěkně vyšperkoval, Iasone, svou řeč;
přec zdá se mi, byt' nebyla ti po chuti

má slova, že jsi křivě jednal, zradiv choť.

Medeia.: Ját' od mnohých se lidí liším ve mnohém.

Neb myslím, že kdo zločinec jsa dovede

mít' pěkné řeči, trestu hoden nejvíce.

Neb těše se, že zločin slovy vyzdobí,

hřích směle páše, nejza mudřec veliký.

Tak také ty jen zanech řeči výmluvné

i zdobné; neb tě jedno slovo povalí.

Ty kdybys nebyl ničemný, měl's ujednat'

ten sňatek se svolením mým, ne podtají.

Iason.: Ty pěkně tuším splnila bys přání mé,

bych byl ti řekl o sňatku, když ještě teď

jsi neschopna ten z myslí pustit divý hněv.

Medeia.: Ne to tě zdržovalo, nýbrž barbarské

se zdálo ti být' lože k stáru neslavným.

Iason.: To dobře věz, že pro potěchu nikoliv

svou zasnoubil jsem s dcerou tou se královskou,

než, jak jsem řekl dříve již, tě zachránit'

chtě a svým synům rodné bratry sploditi

z krve královské, by byli domu záštitou.

Medeia.: Mne šťastný život nevábí, jenž bolů pln, ni blaho,

jež by rozrývalo srdce mé.

Iason.: To přání změň a větší bude moudrost' tvá:

necht' nikdy prospěch nezdá se ti škodou být',

a šťastna jsouc se nepokládej za bídnou.

Medeia.: Jen pýchej! Vždyť ty bezpečný máš útulek, však já

jsouc opuštěna prchnu z vlasti té.

Iason.: To sama chtěla's; ne jiného obviňuj.

Medeia.: Snad že jsem pro ženitbu tebe zradila?

Iason.: Že vládcům kletbou klnula jsi bezbožnou.

Medeia.: Tak jest, a také celý rod tvůj proklínám.

Iason.: Věz, nechci dále s tebou o to přítí se.

Však chceš-li na tu cestu svou i děti svých
z mých peněz přijat' jakous podporu, jen rci.

Neb hotov jsem, tě štědře obdařit' i dát'
ti průkaz pohostinstva k známým v cizině.

To nechceš-li, jsi pošetilá, ženštino!

Hněv mimo sebe pustíc lépe pochodiš.

Medeia.: Ni od tvých pobratimů nikde uhostit'
se nedám, aniž přijmu čeho od tebe;
neb podlého dar muže není na prospěch.

Iason.: Nuž tedy bohů svědectvím se dokládám,
že tobě i tvými dětem rád chci pomáhat'.

Však nevrle ty odmítáš a svéhlavě
svých přátel pomoc; proto ještě zapláčeš.

(Odejde.)

Medeia (za odcházejícím Iasonem).: Už jdi!

Vždyť touha po nevěstě mladinké
tě jala, dlouho mimo domov dlícího.

Jen žeň se! však ty budeš slavit', dá-li bůh,
tak slavnou svatbu, až jí budeš želeti.

II. Stasimon.

Chor.: Kdy láska silou se chopí
rozpoutanou smyslů lidí,
chválu ni čest nepřináší;
pakli Kypris se přiblíží
jen s měrou, dá z všech bohyň útěchy nejvíc.

Nikdy, ó mocná, zlatoluk
nevysýlej na mne tvůj šíp,
touhy žárem jenž zkalen, nechybný.

Mne cudnoty necht' kryje štít;
toť dar je nejkrasší bohův.

Kéž sporu, hádky milovnou
náruživost', nenasytnou,
srdce roznítíc po jiném loži touhou.

Láska nevzbouří v domě mém,
ale svornost manželů ctí,
práva chráníc žen, rozumně vládnouc.

Otčino! rodný dome! kéž
nezbudu nikdy vás, jsouc
chudobou sužována, v nouzi,
v bídě; tak nižádná rána osudu zlá.

Zahynout', zahynout' chci dřív, ukončit'
spíš život svůj; na světě tom, pravím,
hroznějšího není zla, než
strádati vlasti krásné.

Víme to, né z úst lidu, než
ze zkušenosti vlastní:
slitovat', nebohá, se nechce
druh ni město žádné
tvým nad utrpením.

Zahynouti by měl, kdo přátelům svým
srdce – nevděčník! – neupřímně jak
klíčem pevně uzavřel; on

nikdy nebuď druhem mým.

(Vystoupí Aigeus)

Epeisodion III.

Aigeus.: Ó Medeio, buď zdráva! Tak řeč počínám,
neb nelze krásněj přátele své oslovit.

Medeia.: Bud' zdrav, ó synu Pandiona moudrého,
i ty! Rci, odkud v tuto zemi přicházíš?

Aigeus.: Ját' od slavné se vracím Foiba věštírny.

Medeia.: Proč k svatyni se věštbodárné vypravils?

Aigeus.: Chtěl zvědět' jsem, jak k dětem bych si dopomoh'.

Medeia.: Což, pro bůh! byl jsi bezdětek až posavad?

Aigeus.: Jsem bez dětí, tož boha kéhos řízením.

Medeia.: Jsa ženat? Aneb nepojal jsi manželky?

Aigeus.: Mne řádný s chotí víže svazek manželský.

Medeia.: Co tedy Foibos řekl tobě o dětech?

Aigeus.: Tak moudrá slova, že jich člověk nechápe.

Medeia.: Jest dovoleno ptáti se, co věštil bůh?

Aigeus.: Ba jest; vždyť pouze bystrý duch to rozřeší.

Medeia.: Co tedy věštil? Pověz, slyšet-li to smím.

Aigeus.: Bych dříve nerozvázal měchu výběžek –

Medeia.: Než co dřív splníš, aneb v kterou přijdeš zem?

Aigeus.: Než opět přijdu k otcovskému ku krbu.

Medeia.: A s jakým přáním k této zemi připlul jsi?

Aigeus.: Jest jakýs Pittheus, vládce země Troizenské.

Medeia.: Syn, jak se praví, přezbožného Pelopa:

Aigeus.: S ním o tom božím výroku chci promluvit.

Medeia.: Jeť moudrý muž a zběhlý v takých výkladech.

Aigeus.: A mimo to mně nejmilejší z přátel všech.

Medeia.: Nuž s bohem buď! Kéž po čem toužíš, dosáhneš.

Aigeus.: Proč oči tvé tak uplakány, bledá tvář?

Medeia.: Ó Aigee! muž můj člověk nejšpatnější jest.

Aigeus.: Co pravíš? Vylič zřetelně mi hoře své.

Medeia.: Mne souží muž, ač neublížila mu já.

Aigeus.: Co učinil ti? to mi vylož jasněji.

Medeia.: Má ženu, která vládkyní jest v domě mém.

Aigeus.: Snad by se neodvážil také mrzkosti?

Medeia.: Buď jist. My o čest přišli jeho nevěrou.

Aigeus.: Jest láskou jat? či tys už omrzela jej?

Medeia.: Jat velkou láskou; zrádcem stal se přátel svých.

Aigeus.: Ať zhyne tedy, je-li ničema, jak díš.

Medeia.: V rod královský se sňatkem vloudit' zatoužil.

Aigeus.: Kdo dal mu ženu? Úplně vše vypravuj.

Medeia.: Sám Kreon, vládce této země Korinthske.

Aigeus.: Lze omluvit', ó ženo! velkou bolest tvou.

Medeia.: Jsem ztracena! A mimo to mě vyhání –

Aigeus.: Kdož pak? Toť jinou, novou svízel jmenuješ.

Medeia.: Mne z Korinthske té země Kreon vyhání.

Aigeus.: Tvůj muž to trpí? Nechvalnýť i tento čin!

Medeia.: Ne sice slovem, avšak v duchu souhlasí.

(Padne mu k nohám.)

Nuž tuto při bradě tvé zapřísahám tě,

a kolena tvá, prosebnice, objímám:

ó smiluj, smiluj nade mnou se nešťastnou,

a nedej, abych sama světem bloudila,

než do země mne přijmi své a do domu.

Tak bohové necht' touhu tvoji po dětech

ti vyplní, a šťasten buď až do smrti.

Ty nevíš, jaký namanul se ti zde zisk:
Jáť způsobím, že ještě se ti narodí
dost dětí; léky takové znám kouzelné.

Aigeus.: Ten vděk ti pro příčiny mnohé prokázat'
jsem, ženo! hotov, k vůli bohům nejprve,
pak k vůli dětem, kteréžto mi slibuješ;
neb k těm se nese všechno moje myšlení.
Tak věc se má; až do země mé zavítáš,
chci ochotně tě pohostit', jsa spravedliv.
[Než tolik, ženo, napřed tobě zvěstuju:
Z té země bych tě odvést' nechtěl nikterak,
však jest-li sama navštívíš můj příbytek,
jsi v bezpečí a nikomu tě nevydám.]
Však z této země sama odeber se pryč;
neb chci i u cizinců bez ouhony být'.

Medeia.: Tak budiž. Ale kdybys dal mi záruku
svých slibů, zcela budu uspokojena.

Aigeus.: Což nevěříš mi? Nebo čeho lekáš se?

Medeia.: Ó věřím ti! Však Peliův rod nevráží
a Kreon na mne; těm bys, vázán přísahou,
mne nevydal, by odvedli mne z vlasti tvé.
Však bez přísah, jen slovy jsa mi zavázán,
snad stal bys jich se přítelem, a hlasatel
jich brzy by tě přemluvil. Jáť slabá jsem,
kdež oni šťastni, mocni jsou a panujou.

Aigeus.: Svou řečí velkou prozřetelnost zjevilaš.
Nuž nebudu se přání tvému zpěčovat'.
Neb pro mne bude výhodou, že záminku
tvým nepřátelům budu moci předstírat',
a pro tebe to jistší. Jmenuj bohy mně.

Medeia.: Tož při Zemi a Heliu, mém praotci,
a při celém mi rodu bohův přísahej –

Aigeus.: Co vykonat mám? čeho zanechat? Mluv!

Medeia.: Že ani sám mne nevyženeš z vlasti své,
a kdyby mne chtěl odvést někdo z nepřátel,
že dobrovolně, živ jsa, mne mu nevydáš.

Aigeus.: Tož při Zemi a skvělém Slunci přísahám
i při všech bozích, že ti budu v slově stať.

Medeia.: To stačí. Zruše přísahu, co utrpíš?

Aigeus.: Trest, jaký stihá lidi křivopřísežné.

Medeia.: Nuž šťastně dále cestuj. Vše se daří nám.
A já co nejdřív do tvé země pospíším,
až vůli svou a záměr šťastně vykonám.
(Aigeus odchází.)

Chor.: Nuž necht' tebe syn Majin provodí
šťastně domů! necht', čeho rád by dosah,
podaří se ti! ždám toho já, jelikož
mně mužem ty se zdáš, ó Aigeve, býti šlechtným.

Medeia.: Ó Zeve s dcerou Dikou! Svite Heliův!
Teď, drahé! jisté čeká nad nepřáteli
mne vítězství, a na cestě jsem na pravé;
teď kyne naděj' spravedlivé odplaty.
Neb tento muž jak přístav pro mé záměry
se zjevil, když se nejvíc zmítala má loď;
tož k němu lano přivážu si zádové,
až do města a hradu přijdu Pallady.

Juž tobě všechny záměry své vyjevím;
ač zábavna má nejsou slova, slyš mne jen.
Z mých sluhů pošlu k Iasonu někoho,
by ještě jednou ke mně přišel, žádajíc.
Až přijde, lichotnými slovy promluvím
s ním, všechno že mně dobrým se a krásným zdá
že sňatek, kterýmž, zradiv mne, se vychloubá,
jest prospěšný a rozumně též zvolený,
i požádám, by děti směly zůstat zde;
ne že bych chtěla zanechat jich v zemi té,
kde bylo by jim snášet' vrahův úškleby,
než úkladně bych zabila dceř královu.
Přeskvostné hodlám dary poslat' po dětech
[té nevěstě, by směly zůstat v zemi té,]
šat hebounký a zlatokutý pletenec.
A až ten od nich přijmouc skvost si oblékne,
i sama bídně zhyne, i kdo tkne se jí;
ját' takovými jedy natru dary ty.
Však o té věci zatím řeči zanechám.
Mně do pláče jest, pomním-li, jak hrozný čin
jest na to vykonati mně: neb zavraždím
své děti; jich už nikdo nevysvobodí.
A celý rod až Iasonův vyvrátím,
zem opustím tu, kde jsem dítek předrahyh
smrt viděla a zločin děsný spáchala.
Neb není snesitelný posměch nepřátel.
Jen směle! Jaký z života mám zisk? Ni vlast
ni dům ni přede strastmi nemám útulek.
Ó chybila jsem tenkrát, když jsem otcovský
dům opustila, přemluvena Hellena
jsouc řečí; tomu splatím s boží pomocí.
Neb ani moje děti nikdy nespátí
víc na živu, ni z jeho nové manželky
se narodí mu děcko, ježto kouzelnou
mou mastí bídná bídně musí zemřítí.

Mne nikdo nepokládej tichomyslnou
a slabou být' a krotkou, nýbrž naopak:
k odpůrcům tvrdá, k přátelům jsem laskavá;
neb takých lidí život věčně proslaven.

Chor.: Když nám jsi s tímto svěřila se záměrem,
i tobě chtějíc prospěti, i zákonův
být' lidských dbalá, skutek ten ti zrazuju.

Medeia.: Nic nezmění se. Ale tobě odpouštím
ta slova, ježto takých nezakoušíš muk.

Chor.: Což odvážíš se, ženo, zabit' děti své?

Medeia.: Tak nejkruťší as ránu muži zasadím.

Chor.: A sebe nejbídnější ženou učiníš.

Medeia.: Necht'! Zbytečně se namáháš mne přemluvit'.

(K jedné ze svých služek:)

Nuž jdi a rychle Iasona přiveď sem,
neb tebe ke všem věrným službám užívám.

A nic z mých nezjev úmyslů, ač v lásce-li
máš paní svou a jsi-li žena opravdu.

(Služka odejde.)

III. Stasimon.

Chor.: Blazí ode dávna Erechtheovci! vám,
svým dětem, vzácný blažení bohové
sbírat' věhlas, moudrost z země posvěcené,
nikdy nepodmaněné dopřáli; a oblohy jas

a vzduch vnadou šlechtí těla. Kdys tu velebných
Harmonia zrodilat' sester devět prý,
slavných Pieridek, rusá máť.
Kde proudy valí lepošumně Kefisos,
tam Kypris – tať jest mezi lidmi pověst –
čerpá i zem skrápí, a větéřky libé
po kraji vláti nechává; na kštici věnce lepou
z růží, květů vonných si kladouc neúnavná,
lásku, pomocnici moudrých snah vysýlá,
jež vší krásoty jest pobudkou.
Jak město by mohlo tě řek
posvěcených, a jak
zem druhův ochranná
přijmouť, zhubitelku dítek,
bezbožnici nejsmělejší?
Rozvaž sobě dítek smrt,
rozvaž si, jakouto chystáš!
Viz nás u nohou klečet svých,
nechtěj – naše prosby slyš! –
dítky zavraždit'.
Odkud mysl odvahu tvá,
tvá ruka kdež smělost'
vezme, až budeš chtít'
svůj vražditi plod nevinný?
Neb jakž, otočíc po dítkách
svých hled, zadržíš mocný
slz tok? Nebudeš rukou svých,
až dítky k nohám ti padnou,
běsných moci poskvřit'
chladně krví jich.
(Vystoupí Iason.)

Epeisodion IV.

Iason.: Tu jsem, jak velíš. Neb ač na mne nevrázíš,
přec nezklameš se ve mně, i chci vyslechnout,
ó ženo! čeho na mne žádáš nového.

Medeia.: Iasone! tě snažně prosím, odpusť mi,
co řekla jsem. Hněv klidně bys měl snášet můj,
neb mnohý důkaz lásky mé jsi obdržel.

Já sama s sebou pilně jsem se radila
a sobě lála: „Ukrutná! co třeštím já
a na příznivce zlobím se a rádce své,
a na odpor se stavím vládcům země té
a manželu, jenž mého prospěchu jen dbá,
vzav kněžnu za manželku si a dětem mým
chtě splodit' bratry? Což se hněvu nezprostím?
Co počínám, kdež bohové tak štědrí jsou?

Což nemám děti? a což nevím, z Iolku
že utekli jsme a že přátel není nám?“

To uváživši spozorovala jsem hned
svůj nerozum a rozhorlenost daremnou.

Tedy tedy moudré jednání tvé schvaluju,
že s rodem tím nás spojil's; já však nemoudrá
jsem byla, ježto radou jsem ti pomáhat'
i skutkem měla, stanouti pak u lože
a zdobíc tvoji nevěstu se radovat'.

Však jsme, co jsme – nic zlého nedím: ženy jsme.

Ty tedy zlobou neměl bys se rovnat' nám,
ni spláčet' pošetilosť pošetilostí.

Juž poddávám se, vyznávajíc, nemoudrá
že byla jsem; teď rozmyslila jsem se líp.

Ó děti, děti! spějte sem, dům opusťte!

(Chlapci s vychovatelem vystoupí.)

ó vyjdětež a obejmouce oslovte

zde otce svého, spolu se mnou dřívější
své ku přátelům záští v lásku změnice.
Neb smír jest mezi námi, zmizel všecken hněv.
A pravice se jeho chopte. – Běda mně!
zřím náhle v duchu obraz skrytých posud hrůz.
Zdaž, děti! takto dlouho ještě ručinky
své vztahovati budete? Mne nešťastné!
jak tonu v slzách! kterak trne duše má! –
Že dávného se sváru s otcem zprošťuju,
mé útlé oči zalily se slzami.
Chor.: I mně se z očí vyřinul slz bujných proud.
Ó kéž by strast' ta nedospěla ještě dál!

Iason.: To chválím, aniž vytýkám, cos řekla dřív.
Jsouť právem ženy rozhorleny na chotě,
když nový sňatek ujednává nevěrník.
Však k lepší straně přestoupilo srdce tvé,
a zralejší přec zvítězila úvaha
teď aspoň; ženy rozšafné to jednání.
Vám pak, ó děti, otec velmi pečlivě
se s přízní bohův o budoucnost postaral.
Neb tuším, vy že ještě s bratry v Korintské
té zemi muži stanete se prvními.
Nuž prospívejtež! ostatní vše zjedná vám
váš otec a kdo z bohův jesti milostiv.
Ó kéž vás spatřím vzrostlé v síle bujaré,
všech protivníků mojich hrdé vítěze. –
(K Medeii:)
Slyš! Proč ti čerstvé slzy kanou po lících,
proč odvrátila bílou ode mne jsi tvář
a neposloucháš těchto slov mých radostně?

Medeia.: Nic to; jen na své děti zde jsem myslila.

Iason.: Bud' dobré myslí; budu o ně pečovat'.

Medeia.: Tak učiním; chci důvěřovat' slovům tvým;
však žena každá měkká, k pláči náchylna.

Iason.: Proč, ubohá, jen běduješ tu nad dětmi?

Medeia.: Jsem rodička jich; když pak jsi jim zdaru přál,
žal v srdci procít' zda-li se to vyplní.

Však proč jsem s tebou přála sobě promluvit',
to z části již jsem řekla, z části povím hned.

Když země pán mne míní odtud vypravit',

– a že to pro mne nejlepší, to poznávám,

bych tobě ani vládcům nepřekážela,

neb zdám se protivnicí toho domu být –

já sama z této země prchnu v cizinu;

však abys děti rukou svou moh' vychovat',

pros Kreonta, by směly zůstat' v zemi té.

Iason.: Zda přemluvím jej, nevím; ale zkusím to.

Medeia.: Nuž tedy kaž, ať otce svého prosí choť
tvá, aby děti směly zůstat' v zemi té.

Iason.: Tak učiním a trvám, že ji přemluvím,
ač je-li žena, jako všechny ostatní.

Medeia.: A já se spolu s tebou chopím práce té.

Neb dary pošlu takové, že skvostností,

vím jistě, nic jim na světě se nerovná,

šat hebounký a zlatokutý pletenec,

a děti k ní to ponosou. – Co nejrychlej'

ať některá sem ze služek skvost přinese! –

(Služka odejde.)

Ne jednou – tisíckráté bude blažena,

že tvojí, muže výtečného, chotí jest,

a skvost že míti bude, jejž kdys Helios,
můj praotec, svým potomkům byl daroval.
(Služka vrátí se s dary; Medeia dá je dětem do rukou.)
To věno, děti, vezměte si do rukou
a přeblažené doneste je královské
té nevěště; jsouť dary to ne bezcenné.

Iason.: Co, bláhová, se toho skvostu zbavuješ?
Což mníš, že šatů není v domě královském
či zlata? Sobě zachovej ho! nedávej!
Neb váží-li si žena mne jen poněkud,
víc u ní zmohu, jistě vím, než poklady.

Medeia.: Ó nebraň mi! I bohy prý dar oblomí,
a lidem zlato milejší než tisíc slov.
Jí přeje božstvo, od boha ten její zdar;
jsouc mlada vládne. Život za to dala bych,
ne zlato jen, bych děti klatby zprostita.
Nuž tedy, děti, vejděte v dům bohatý
a mladé choti otcovy a paní mé
tam snažně proste, byste směly zůstat' zde,
a skvost jí dejte; tohot' třeba nejvíce,
by ona vlastní rukou dary přijala.
Co nejrychleji jděte. Ó kéž se zprávou,
že matky touha splněna, se vrátíte!
(Iason s dětmi odejde.)

IV. Stasimon.

Chor.: Teď více nemám nadějí v dítek život,
více nic; kráčet' je vidím k smrti hrozné.
Přijme královská děva od zlata vínek,

přijme nešťastná tu trýzeň.
Na své skráně rusé Hadův vloží ten
šperk, samat' svou rukou ho vezmouc.
Půvab ji a lesk svede nádherný, oděv
ten zkusit', třpytným hlavu věncití věncem;
v podzemí pak již bude k svatbě se krášlit'.
V síť takou má v brzce padnout',
v níž jistá ji čeká smrt; zkázy zniknout'
nikterak víc nemůž.
Ty pak, nebohý, k škodě své jsi v příbuzenstvu králův!
Svých dětí mladý věk
nevědomky hodláš utratit', překrutou
i smrt choťi své připravit'.
Jak v tom se zmýlil's, osud co určil!
A též nade tvým osudem musím plakat' bolestným,
matko, jež zavraždíš
děti ze msty, že muž slovo tvůj porušiv
dané, proti právu jinou
choť má, nevěrný! prvou opustiv.
(Vystoupí vychovatel s chlapci.)

Epeisodion V.

Vychovatel.: Ó paní! klatby zproštěny jsou děti tvé,
a královna tvůj rukou vlastní radostně dar přijala, a dětem zde zas kyne mír.

Medeia.: Ha!

Vychovatel.: Proč stojíš tu, jsouc šťastna, všecka sklíčená?
[Proč od nás odvrátila zpět jsi obličej,
a nepřijímáš této zprávy radostně?]

Medeia.: Ó žel!

Vychovatel.: Ten nehodí se k tomu, co jsem řekl, vzdech.

Medeia.: Ó dvakrát žel, žel!

Vychovatel.: Snad jsem z nevědomosti
zvěst špatnou přines', v blahé sklamán naději?

Medeia.: Co zvěstoval's, to zvěstoval's; tys viny prost.

Vychovatel.: Proč tedy, klopíc oči, slzy proléváš?

Medeia.: Mně jinak nelze, starče, neboť bohové
a já to zosnovala v mysli neblahé.

Vychovatel.: Buď bez bázně; však dítky tě zas přivedou.

Medeia.: Já nešťastná dřív jiné někam sprovodím.

Vychovatel.: Ne jediná tys, jížto děti odňaty;
kdo smrtelný, nes lehce rány osudu.

Medeia.: Tak učiním. Ty domů teď se odebeř
a dětem, čeho denně třeba, poskytuj.
(Vychovatel odejde; děti zůstanou při Medeii.)

Ó děti mé! vy máte přece otčinu
a dům, v němž stálý, opustíte ubohou,
byt naleznete, matky jsouce zbaveny.
Já do vyhnanství v cizí zemi odejdu,
dřív než se štěstí zaraduju vašemu,
než ložnici a ženu, lože manželské
vám ozdobím, a než-li vztýčím pochodně.
Ó běda, přenešťastná, té tvé svévole!
Tož nadarmo jsem, dítky! vychovala vás,

a marny byly trudy mé a klopoty,
i kruché boly při porodu snášené.
Já nešťastnice mnohé věru naděje
jsem o vás měla, ve stáří že živiti
mne budete a mrtvou slavně pohřbíte,
jíž budou lidé závidět. Ted' prchla však
má sladká tužba; neboť zbavena jsouc vás
jen bolestný a trapný život povedu.
A vy již matky nespátříte milýma
víc očkama, až octnete se jinde kdes.
Ó běda! co tak, děti, na mne hledíte?
Proč na mne usmíváte se – ach! naposled?
Co učiním? Ach! Zmizela má odvaha,
jak jasné oko dítek svých jsem spatřila.
Já nemohla bych – – Pryč, pryč s těmi záměry,
jež dřív jsem měla! – Ze země je odvedu.
Což musím, otce zarmoutiti nešťestím
chtíc dítek, sobě dvojnásobnou zjednat' strast'?
Ó nikoliv! Pryč, pryč, ó hrozné záměry! –
(Po přestávce.)
Však co to mluvím? Chci si posměch utržit,
že vrahy své jsem ujít' trestu nechala?
To podstoupiti nutno. Hanba zbabělé
mé mysli, že mne svedla k slovům změkčilým!
Už jděte, dítky, domů! Někomu-li pak
jest proti mysli, účastnit' se žertvy mé,
ať svého dbá; však pevná bude ruka má.
(Přestávka.)
Ha! ha!
Ó nikdy čin ten nespáchej, ó duše má!
Ó nech je, nešťastnice! šetři dítek svých!
Tam budou, se mnou žijíce, mou potěchou. –
Než při podzemských mstitelích tam u Hada!
to nestane se nikdy, abych vydala
své dítky protivníkův drzé potupě.

[Smrt' určena jim neodvratným osudem:
tož sama já, jich rodička, je usmrtím.]
To stanoveno pevně jest a nezměnnó.
A právě s věncem na hlavě, v šat oděna,
teď děva hyne královská, to jistě vím.
Nuž vydám se již na tu cestu přetřpkou,
a tyto ještě na trpčejší uvedu;
i promluvit' chci s dětmi. – Dítky! podejte
juž pravice své matce na rozloučenou.
Ó předrahá ty ruko, hlavo milená!
ó líce ušlechtilé, sličná postavo!
Vám přeju štěstí – avšak tam jen; na světě
co jest, vše otec odňal. – Sladké objetí!
ta jemná pleť á dětský dech tak líbezný!
Juž jděte, jděte dítky!
(Děti odejdou do domu.)
Děle nejsem s to,
bych na ně zřela, nýbrž hoři podléhám.
A poznávám sic, jaký zločin spáchat' chci;
však mocnější jest vášeň než mé úvahy,
tať největších jest útrap lidem příčinou.

Mezizpěv anapaestický.

Chor.: Juž často vnořil
se v badání dnch můj v úsilné,
an snažně si přál pochopit' hlubších
pravd, než-li ženám zvídat' přísluší.
Vždyť přece též nám přeje Musa darův
svých, moudrost svou sama nám vštěpujíc,
ač všem nikoliv; nevelik je počet
žen, s Musami jež jsou spřáteleny,

však přec tu a tam je nalezneš.
Takž já říkám, blažený že je ten,
kdo ženitbě ušed se dětí žádných
nestal rodičem, blaženější, než
kdo je dítek otec.
Nebo bezdětní, jsouc nezkušení,
zdali rozkoš jest, čili trud, děti mít,
živobyt tráví klidný; oni béd
a mnohých trampot dalecí jsou.
Komu však v domě rod dítek milených
vypučel sladký, toho vezdy vidím,
an sžírán jest trvalou péčí:
nejprve, aby moh' řádně je vychovat',
pak, dost aby jim statkův zanechal;
ale ještě potom neznámo mu jest,
zda dětem hodným
čili nezvedeným lopotil se.
A o posledním zlu i největším,
zbývá, aby lid dověděl se všechen:
když i dosti jmění si dovedly dobýt',
tělo vyspělo jim v bujarou statnost,
duše ctností stkví se jejich: osudem
zlým v Hadovu říš štěstí uniká,
[Smrt odnáší pak těla dítek.]
Tedy výhoda zdaž jest v tom nějaká,
že na lid božstvem přežalostný trud
jen k vůli dětem
uvalen, větší ostatních?

Epeisodion VI.

Medeia.: Mé družky! dlouho čekám již tu dychtivě
na zprávu, co tam (ukáže k městu) osud ještě ustrojí.

A právě vidím tuto z sluhův jednoho
Iasonových přicházet, a zrychlený
dech dosvědčuje, novinu že nese zlou.

(Přikvapí Posel.)

Posel.: Ó drzá pachatelko činu hrozného,
 pryč, Medeio! pryč! Neodmítni ničeho,
 ať loď to rychloletá nebo lehký vůz.

Medeia.: Co stalo se, že rychle tak mám uprchnout?

Posel.: Teď právě zahynula dcera královská
i Kreon, otec, od jedu a kouzel tvých.

Medeia.: To výborná je zpráva! mezi přátele
a dobrodince budeš moje náležet.

Posel.: Co díš? Máš rozum? netřeštíš, ó ženštino?
 jež slyšíc, že krb královský je zohaven,
 se raduješ a nejsi z toho zděšena!

Medeia.: I já mám, co bych v odvěť řekla na slova
tvá náhlá; avšak nehorli, ó příteli!
 a pověz, kterak zhynuli; neb dvakrát víc
bys potěšil mne, přebídně-li zemřeli.

Posel.: Když přišla s otcem dvojice tvých potomkův
a do domu se odebrali nevěsty,
my sluhové, jež utrpení rmoutilo
tvé, zplesali; hned v domě mnoho mluveno,

žeť uklizen jest bývalý tvůj s chotěm svár.
Tu jeden ruku, druhý hlavu celuje
jim rusou; já pak ze samé jsem radosti
sám sledoval až do komnat je paniných.
Tam paní, již teď, místo tobě, sloužíme,
než pohleděla na dvojspřež tvých pacholat,
dřív na Iasonu zrakem tkvěla blaženým.
Však potom šatem zastřela si obličej
a bílá svoje líce odvrátila zpět,
tvých dětí blízkosti se štítíc; manžel tvůj
pak vznícený hněv mladé dusil nevěsty,
řka toto: „Nebud' ku přátelům nevlídná,
a hněvati se přestaň a k nám obrať tvář,
ty pokládajíc za přátele, jež tvůj choť;
a přijmouc dary přimlouvej se u otce,
by odvolal mně k vůli klatbu chlapců těch.“
Ta jak šperk uviděla, nezdržela se,
a k tomu všemu svolila; a z komnaty
choť s dětmi ještě daleko se nevzdálil,
hned pestrý vzavši oděv na se oblékla,
a zlatý vínek na kadeře vloživši
si v skvělém upravuje vlasy zrcadle,
na svůj se obraz usmívajíc bezduchý.
A potom ze sedadla vstávši prochází
se v síních, hrdě bílou nožkou stoupajíc,
těm darům nad míru se těšíc; často též
a dlouho, vypiavši se, k patě shlížela.
Než záhy hrozné bylo vidět divadlo:
neb nazpět, barvu změnivši, se potácí,
a třesouc na všechněch se údech ve křeslo
své sklesla; na zem ještě div že nepadla.
A starší jakás služebnice, myslíc snad,
že Pan neb z bohův některý ji omámil,
– neb v první chvíli neviděla pěnu z úst
jí vycházeti, oči obrácené v sloup

a zsinalou tvář – hlasitě tu zavýskla;
pak náhle místo nábožného výskotu
se jala jekem úpěť strašným. Služka hned
v byt otcův spěla, druhá k novomanželu,
by zvěstovala příhodu nevěsty zlou;
dům celý od mnohého duněl běhání.
A již by svižný chodec kvapným kročejem
moh' uběhnouti cestu honu jednoho,
než, oči majíc zamhouřeny, bez řeči
tu ležíc – hrozně zastenavši procitla;
vždyť dvojím šikem vyřítit se na ni bol.
Neb stočený kol hlavy zlatý pletenec
žár divný sálal ohně všežíravého,
a tenký, jemný oděv, dar to dětí tvých,
jí bílé tělo rozežíral, nebohé!
I prchá, z křesla vstavši, celá v plamenu,
a semo tamo' hlavou, vlasy potřásá,
chtíc s hlavy svrhnout' věnec; ale sponami
je zlato pevně sroubeno, a ohně žár,
kdy kšticí pozatřásla, dvojí silou plál.
I padla na zem, přemožena útrapou,
a nikdo kromě otce by jí nepoznal;
neb ani oči nebylo lze rozeznat',
ni sličné její tváře; s hlavy temene
pak řinula se ohněm pomíšená krev,
a kusy masa, jako slzy smrkové
s ní kanuly, jež tajný jedu serval hlod.
Přehrozný pohled! Mrtvé každý dotknouti
se bál; neb její osud byl nám výstrahou.
Tu otec, o pohromě, chud'as! nevěda,
a nenadále přišed, na mrtvolu skles',
a hned ji, zabědovav, k prsům přivinul
i líbal, mluvě takto: „Dítě nešťastné!
Kdo z bohův smrt tak ohavnou ti připravil?
Kdo kmeta, kořist hrobu, vrhá v sirobu,

vzav tebe mně? Kéž zemru s tebou zároveň!“

A když pak přestal vzlykati a naříkat,
chtě staré tělo vzpřímit, hebkým oděvem,
tak jako břečťan ratolestmi vavřínu,
byl zadržán, i nastal zápas strašlivý:
kmet koleno chtěl pozvednouti, ona zas
mu lnula k tělu pevně, a kdy vzepřel se,
kus po kuse mu maso rvala od kostí.
Pak po nějaké chvíli ustal ubožák
a duši, trýzni neodolav, vypustil.
I leží starý otec s dcerou, mrtvolý
dvě při sobě, že hořem bys se rozplakal.
A já ni slovem nechci tobě poradit;
hled' sama nalézt' přede trestem útulek.
Však lidské věci dávno za pouhý mám stín,
a vysloviti neváhám, že smrtelník,
jenž mudrcem a hloubatelem býti mní,
spíš než kdo koli bloudem má být nazýván.
Neb žádný člověk není blažen v světě tom.
Když někdo hojně statkův nabyl, šťastnějším
než jiný může býti, blažen nikoliv.
(Odejde.)

Chor.: Dne tohoto, jak podobá se, pomsty bůh
zla mnoho právem snuje Iasonovi.
Ó nebohá, jak želíme tvé sudby zlé,
ó Kreontova dcero, ježto v Hadův byt
jsi pro sňatek ten Iasonův odešla.

Medeia.: Mé družky! rozhodnuto, že co nejrychlejš,
až usmrtím své děti, zem tu opustím,
a váhati že nebudu, by vinou mou
smrt nestihla je z jiných rukou, krutějších.
Smrt' určena jim neodvratným osudem:
tož sama já, jich rodička, je usmrtím.

Nuž tedy zbroj se, srdce! Proč se rozmýšlím,
ten hrozný, avšak nutný vykonati čin?
Ó ty má ruko nešťastná, chop meče se!
vstup do trudného zápasiště života,
a nebuď chabá, aniž děti spomínej,
že jsou tvůj poklad nejdražší, žes matka jich;
den tento jenom krátký na ně zapomeň,
potom plakej; neb i když je zabiješ,
přec byly drahé, já však – žena nešťastná!
(Odkvapí s dětmi.)

V. Stasimon.

Chor.: Pohleď, Zemi! popatř, Slunce zář,
celým jež světem svítíš! Patřte sem,
na ženu neblahou, dřív než dítky své
vlastní odpraví vražednou rukou.
Vždyť rodu jsou zlatého tvého plod,
i strach nás pojal, že bude krev boží
prolita od lidí.
Avšak, bohorodé ty Slunce, překaziž
a zmař ten skutek! z domu vyžeň krutou
vzteklíci, již ke vraždám žene pomsty duch.
Marná tvá mateřská starost,
marná byla bolest při porodu milených
dětí. Ó že tys projela černavých
Symplégad nehostinným průchodem!
Bídná! proč taká rozlícenost
pojala srdce tvé, již jen neblahá
zjedná vražda smír?
Těžce se mstí lidem příbuzného krev
kanoucí na zem: na vraha rod i dům

za odvet bohů kletbu vrhá krutou.

Slyšíš křik dětí, slyšíš pláč jejich?

Ó běda, jak zuří ta žena šílená!

Chlapci (uvnitř domu).: Ó běda! kam se utéci mám před matkou? To nevím, bratře milý! po nás veta jest.

Chor.: Mám snad vkročiti tam? Zabránit' mi jest dětí vraždění!

Chlapci.: Pro všechny bohy! pomozte, dokud je čas!
Juž smrtonosný vznáší nad námi se meč.

Chor.: Jak kámen jsi, jak železo bezcitná,
že dítek, které porodilas,

milých setbu chceš požat' svou rukou!

O jedné slyším jen ženě z dob starých,
která proti dětem pozdvihla ruku svým:

toť Ino, jižto, šílenou, choť Zevova
pryč z domu vypudila, bloudit po světě.

Vrhá v moře se tůň, nad hroznou dětí
vraždou zoufajíc.

Kraj skály přeskočivši, která v moře ční,
i s dvěma dětma za své vzala ve vlnách.

Co hrozného juž se víc může stát?

Štědré v útrapách ty lože žen!

co způsobilo's už lidem svízelnů!

(Vystoupí Iason s družinou.)

Exodos.

Iason.: Ó ženy, jež zde blízko domu stojíte,
jest Medeia, jež hrozný skutek spáchala,
tam uvnitř, či snad dala se již na útěk?
Tať v zemi by se hluboko skrýt' musila,
neb do etherské výše na křídlech se vznést',
by rodu královského pomstě unikla.
Či, zavraždívši této země vladaře,
dům tento beze trestu mní že opustí?
Však ani nedbám o ni tak, jak o děti.
Ji ztrestají ti, kterým sděla příkoří;
však dětí přišel zachránit jsem života,
by neublížili jim rodní příbuzní,
jich matky zločin splácejíce bezbožný.

Chor.: Ó nebohý! ty neznáš míry útrap svých,
neb nebyl bys tak, Iasone, promluvil.

Iason.: Co jest? či chce snad zavraždití také mne?

Chor.: Tvé dítky usmrceny rukou matčinou.

Iason.: Co pravíš, ženo? Běda! tys mne zničila.

Chor.: Že dětí tvých již není, na paměti měj.

Iason.: A kde je zavraždila? venku čili vnitř?

Chor.: Jen otevři a spatříš dítek mrtvoly.

Iason.: Co nejrychleji odstrčte mi závory,
ó sluhové! ven draže! ať zřím dvojí strast':
je mrtvé, ženu – ta mi splatí životem!

(Dvěře se rozevrou. Medeia objeví se v povětrí, jedouc na voze dvěma draky taženém; u ní ve voze jsou mrtvoly dítek.)

Medeia.: Co otřásáš a vyvracuješ veřeje,
i po mrtvých i pachatelce pátraje?
Té zanech práce. Po mně-li jsi zatoužil,
mluv, chceš-li, avšak rukou se mne nedotkneš.
Mně otcův otec Hélios vůz také dal,
tož proti nepřátelům jistou záštitu.

Iason.: Ty ohavo! ty ženo nejvyšš protivná
mně, bohům, všemu pokolení lidskému,
jež odvážně jsi dítkám v srdce vklála meč,
jsouc matka jich, a s nimi mne též zničila.
A ještě opovážně k slunci pohlížíš
i k zemi, zločin bohaprázdný spáchavši!
Kéž zhyneš! Nyní rozum mám, však tenkrát bloud
jsem byl, když z kraje barbarův i domova
jsem do Hellady přivedl tě, bídníci,
jež otce, dům i rodnou zemi zradila.
Tvých skutků kletbu na mne bozi svalili.
Neb zavraždivši bratra v domě otcově
jsi na loď Argu lepopřídou vstoupila.
To začátek byl; když pak jsi se manželkou
mou stala a mně dítek porodila dvě,
jen z divé žárlivosti jsi je zhubila.
To nebyla by nikdy žádná z Hellenských
žen spáchala, a jimi povrhnuv jsem vzal
si tebe za choť, na škodu i zkázu svou,
ne ženu, ale lvici, která nad Skyllu,
saň Tyrsenskou, má divočejší povahu.
Však tebe nezkormoutím, bych ti na tisíc
dal potupných jmen; tak je velká smělost' tvá.
Zhyň, mrzký tvore, dětskou krví zbrocený!
Mně přísluší, teď kvílet' svého osudu,

jenž ani mladé ženy kochať nebudu,
ni k dětem, které splodil jsem a vychoval,
mi nebude lze promluvit'; jsou ztraceny.

Medeia.: K tvým slovům dlouhou řečí odvětila bych,
by nevěděl Zeus otec to, k jak velikým
jsi zavázán mi díkům, a cos vykonal.
I nesmělo se státi, abys, zneuctiv
mé lože, vedl živobytí rozkošné,
mne směje se, ni, aby nevěsta i tchán
mne z této země beze pomsty vyhnali.
A proto, chceš-li, třeba lvicí jmenuj mne,
i Skyllou, jež se usídlila v Tyrsensku:
vždyť jak se patří, ranila jsem srdce tvé.

Iason.: Ty sama též se trápíš, účastna jsouc muk.

Medeia.: Tak jest; však vhod mi bolest, jíž se nesměješ.

Iason.: Ó dítky! jak zlé matky se vám dostalo!

Medeia.: Ó dítky! jak jste vášní otce zhynuly!

Iason.: Vždyť přece má jich nezhubila pravice.

Medeia.: Však tvoje zpupnost a ten nový sňatek tvůj.

Iason.: Jen k vůli loži usoudila jsi jim smrt?

Medeia.: Mníš, to že malá pro ženu jest pohroma?

Iason.: Jest, je-li moudrá; tobě zdá se vše být zlým.

Medeia (ukazujíc na mrtvoly).: Jich není víc; to bude vždy tě
hlodati.

Iason.: Ti přísnými tvé budou hlavě mstiteli.

Medeia.: Jest bohům známo, rány té kdo původcem.

Iason.: Jest zajisté jim známa podlá mysl tvá.

Medeia.: Pryč s očí! Trpký hlas tvůj se mi protiví.

Iason.: A tvůj zas mně. Však lehké bude loučení.

Medeia (sama k sobě):. Co učiním však s dětmi? (K Iasonovi:)

Tot' i přání mé.

Iason.: Ty mrtvé, nech, ať pochovám i oplakám.

Medeia.: Ne, nikdy! Svou je rukou sama pochovám

tam ve, posvátném háji Hery Akraiské,

by z nepřátel jich nepotupil některý,

je z hrobů vyhrabaje. Zemi Sisyfa

té uložím pak, slavnost konat' velebnou

a oběti, tož vraždy smír té bezbožné.

Já sama do země jdu Erechtheovy,

kde s Aigeem žít' hodlám Pandionovcem.

Ty, jak se sluší, zemřeš, zlý jsa, smrtí zlou:

tvou hlavu troska z lodi Argy rozbije,

žes trpký mému sňatku konec učinil.

Iason.: Tebe nechť Erynis za dětí smrt sklá,

a Dike mstící.

Medeia.: Ký bůh vyslyší tebe? Tys přísah

i pohostinství klamavý rušitel.

Iason.: Mrzká, hnusná! zhubitelko dětí!

Medeia.: Jdi domů a novou ženu svou pochovej.

Iason.: Už jdu, oloupen jsa z obou dětí.

Medeia.: Ke slzám času dost; nech k stáru si pláč.

Iason.: O dítky drahé!

Medeia.: Však matce jenom.

Iason.: A je přec zabila's?

Medeia.: Tebe trýzniti chtíc.

Iason.: Běda! jak bych rád k ústům milená
těla jich přivinul, já nešťastník.

Medeia.: Teď k nim hovoříš, v náruč je zoveš,
dřív nás zapudiv.

Iason.: Dotknouti se jen
outlých údů dovoliž mi, probůh!

Medeia.: Nikoliv! plýtváš jen marně řečí.
(Zmizí s dračím vozem.)

Iason.: Zeve slyš! ó slyš, mne jak odhání,
co mi jest od té ohavné snášet',
ana zdávila své děti jak lvice zlá!
Aspoň, co mi jest možná, vykonám:
s pláčem velikým za svědky volám
bohy nejvyšší, že, zabivši milé
děti mé, zbraňuješ mi, se dotknout' jich,
těla jich pochovat'. Kéž bych ani nebyl

život – ach! – jim dal, bych zřít nemusil,
any padly rukou tvou vlastní.

Chor.: Zeus původcem je věcí všelikých;
mnoho nám bezděky bohové konají:
več doufáme my, toho nesplňují,
a nemožným nám co se zdá, svede bůh.
Tak skončil i ten se tu příběh.